

Boomkwekers en bestemmingsplannen in Brabant

Polderen, praten, vechten en het kunstje van elkaar afkijken

Hoe boomkwekervriendelijk zijn de bestemmingsplannen buitengebied in Brabant? Is het werkelijk zo dat maïs wel mag, en bomen niet, zoals je wel eens hoort? Een rondgang langs kwekers in Noord-Brabant levert een zeer versnipperd beeld op. In de ene gemeente mag alles, in een andere gemeente bijna niks. Zundert lijkt de hemel, Boxtel is dan de hel. Gelukkig werken jonge boomkwekers, vol ambitie en met gezond verstand, meer en meer samen met politiek, natuurvrienden en bestuur om tot een goed plan te komen.

Auteur: Marlies van Iersel

Oirschot

"Boomteelt heeft een zeer ingrijpend effect op het landschap, zowel in haar vorm als in haar beleving. Boomteelt is een bedreiging voor de openheid van het landschap, het tast historische culturele structuren aan en is bedreigend voor archeologische bodemschatten. De eigenstandige economische kracht van de veranderingen door boomteelt vraagt om een duidelijke en stevige hand van de verantwoordelijke bestuurders", aldus Ton Pel van de Stichting Behoud Erfgoed Oirschot. De SBEO ziet het niet zitten met boomkwekers in Oirschot, dat is wel duidelijk. Gelukkig hebben de kwekers, verenigd in de ZLTO, het onheil van de oudheidkundigen - voorlopig - kunnen afwenden en hebben ze hun vrijheid weten te behouden. Boomteelt mag niet meer op enkele precies omschreven plekken, namelijk Boterwijk Oost, de bolle akkers bij De Notel en het gebied rond de Oude Toren in Oostelbeers. Maar de heemkundigen hebben al aangekondigd hun kloppacht niet te staken. Zij zijn ontevreden omdat ze buiten de besluitvorming zijn gehouden, vinden ze. Wordt vervolgd.

Haaren

In deze Midden-Brabantse gemeente, waar een op de vijf inwoners zijn boterham verdient in de boomkwekerijsector, is in 2009 een nieuw bestemmingsplan van kracht geworden. Het komt hierop neer: een aanlegvergunning is vereist voor houtgewassen die hoger zijn dan 1,50 meter. Op de Belverse Akkers in Haaren mag niets geplant worden dat dieper gaat dan een halve meter, omdat er mogelijk archeologische waarden aanwezig zijn in de grond. Ook teelten hoger dan anderhalve meter mogen daar niet. Als je als kweker actief was voordat de regels van kracht werden, gaat de gemeente uit van bestaand gebruik en is er geen aanlegvergunning nodig. De gemeente Haaren heeft een inventaris op niveau van de afzonderlijke percelen gemaakt. Kees Burgmans zit met zijn gelijknamige bedrijf in Haaren. Hij kweekt op zijn huisperceel aan het Holleneind tuinplanten, bodembedekkers, klimplanten en grassen. In totaal heeft hij 10.000 m² onder glas en folie en een containerveld van 15.000 m². Burgmans, deelnemer aan Greenport Midden-Brabant, is tevreden over zijn gemeente. "Tot nu toe heb ik geen problemen

Als je als kweker actief was voordat de regels van kracht werden, gaat de gemeente uit van bestaand gebruik en is er geen aanlegvergunning nodig

ondervonden. Maar er zijn zoveel verschillende boomkwekers met verschillende soorten teelt, en veel verschillende gemeenten met verschillende regelgeving. Bovendien, over mijn terrein kun je zo heen kijken."

Op de Haarens huisbeurs op 19 januari ontmoet ik Aad Vermeer, kweker van bamboe, agapanthus en groene daken, en voorzitter van Greenport Midden-Brabant. Aad (33) begon zes jaar geleden met zijn bedrijf op de Belversestraat in Haaren. Nu heeft hij 5.000 m² teelt binnen,

Ben van der Meijden

Kees Burgmans

Aad Vermeer

“Op de Belverse akkers hebben we terrein verloren, maar gelukkig hebben we op andere plekken extra ruimte teruggekregen. Het blijft een proces van geven en nemen”

8.000 m² buiten, 3 hectare met moederplanten en grote maten bamboe en 1 hectare sedum. “Op de Belverse akkers hebben we terrein verloren, maar gelukkig hebben we op andere plekken extra ruimte teruggekregen. Het blijft een proces van geven en nemen.” Voor Vermeer was het opstellen van het bestemmingsplan een gevoelig en een riskant traject, waarbij de gemeente en provincie als controlerende instanties optreden. “Wij hebben het geluk dat we de bestemmingsplannen als burens en als collega’s vooraf hebben kunnen bespreken. Dat is altijd beter dan dat je achteraf naar de Raad van State moet en daar een tik op je vingers krijgt.”

Boxtel

In 2009 heeft de Raad van State de gemeente Boxtel inderdaad een gevoelige tik op de vingers gegeven, toen drie onderzoeksrechters het ontwerpbestemmingsplan van Boxtel vernietigden en wethouder Ger van de Oetelaar en zijn ambtenaren weer teruggestuurd werden naar het Brabantse Groene Woud. Tot vandaag de dag spreken boomkwekers, ambtenaren en bestuur-

ders daarover. “Wat een gedoe, wat een verlies van kostbare tijd en energie is dat geweest”, zegt Ben van der Meijden, boomkweker in Boxtel erover.

De gemeente Boxtel worstelt al jaren met het bestemmingsplan buitengebied. Eind 2006 is het bestemmingsplan aangenomen, maar in 2009 is het aanlegvergunningstelsel door de Raad van State vernietigd, omdat de gemeentelijke plannen niet voldoende onderbouwd waren, niet helder geformuleerd waren en omdat de belangen van kwekers er onvoldoende in meegewogen werden. Al jaren is het ambtelijk apparaat bezig wel een goed bestemmingsplan voor elkaar te krijgen. Eind februari dit jaar treffen beleidsmakers en boomkwekers elkaar weer. 27 februari komen de ingediende zienswijzen van de kwekers ter sprake. De gemeente Boxtel wil boomteelt op bolle akkers en in de beekdalen van de Beerze, Kleine Aa en Essche Stroom niet meer toestaan. Op andere plekken zouden boomkwekers juist meer mogelijkheden moeten krijgen. Het lijkt erop dat de gemeente streeft naar een concentratie van boomkwekerijen in bepaalde gebieden. Ben van der Meijden (41) heeft er afgelopen jaren een hobby bij gekregen, namelijk overleggen en vergaderen met ZLTO, plaatselijke bestuurders en politiek om te komen tot een deugdelijk bestemmingsplan. Het is nóg niet gelukt. Vol goede moed stapte de Boxtelse laanbomenkweker, die met zijn broer Gerald (39) boomkwekerij De Spankert runt, in 2005 in het overleg voor een nieuw bestemmingsplan. “Ik vind het belangrijk dat je meepraat als belanghebbende, dat zou iedereen moeten doen”,

zegt hij. Al vroeg in het proces werd het overleg afgekapd door toenmalig wethouder Ger van de Oetelaar, een zeer groen ingestelde bestuurder, die in het Boxtelse gold als een fenomeen. Het ecoduct over de A2 is er dankzij hem gekomen, aldus Van der Meijden. Men verwachtte veel van het door van de Oetelaar opgetuigde bestemmingsplan. In maart 2009 werd het afgeschoten door drie onderzoeksrechters van de Raad van

“Wij willen laten zien dat we duurzaam werken en dat boomkwekerij en natuur goed samengaan. Bij ons in de kwekerij schuilen de reeën!”

State, omdat het niet goed onderbouwd was. “Als het was aangenomen, mocht je maar 30 cm de grond in. De rechters oordeelden dat er niet genoeg werd gekeken naar de belangen van de boomkwekers,” aldus Van der Meijden. De vreugde bij de vijf Boxtelse boomkwekers, die samen 150 hectare bebouwen, was groot. Maar het proces moest weer verder. “We hebben raadsleden hier rondgereden in huifkarren, om ze bij te spijkeren. Het wordt vlug een politiek verhaal en dat moet je zoveel mogelijk zien te voorkomen, want dan trek je aan het kortste eind. Wij willen laten zien dat we duurzaam werken en dat boomkwekerij en natuur goed samengaan. Bij ons in de kwekerij schuilen de reeën!” 27 februari is Ben weer aanwezig op een volgende hoorzitting. Nu spitst de discussie zich toe op het aantal centimeters dat toegestaan is voor grondbewerking. Het lijkt erop dat Ben voorlopig door kan met zijn nieuwe hobby.

Zundert

In de grootste boomkwekerijgemeente van ons

land met 1.550 hectare vollegrondsteelt, wordt de boomkwekers geen strobreed in de weg gelegd. “Het college wil de boomteelt juist stimuleren”, zegt Ben Ham, voorlichter bij de gemeente Zundert, die bestuurd wordt door een college van CDA, VVD en Dorpsbelangen. Een groot deel van de Zundertse bevolking verdient zijn boterham in de boomkwekerij en dat zie je terug in het landschap.

Sint-Oedenrode

In Sint-Oedenrode, een gemeente waar ongeveer negen kwekers actief zijn, geeft men de voorkeur aan polderen boven vechten. “Als we niet samenwerken, staan wij over een paar jaar daar waar nu de varkensboeren staan en dan zijn we nog veel verder van huis”, aldus Mari Thijssen van Roois Landschap en Eric van den Hurk van Central Point Brabant. Natuurbeschermer Thijssen en boomkweker Van den Hurk, die de Rooise boomkwekers vertegenwoordigt, trekken samen op in een poging het landschap te verfraaien en tegelijkertijd de belangen van de kwekers te dienen. Hulstkweker Van den Hurk, Thijssen en de gemeente Sint-Oedenrode zijn bezig een convenant op te stellen. “Bel komende zomer maar eens terug. We zijn net begonnen met onze gesprekken,” zegt Eric. Hopelijk lukt het de drie partijen uit het dorp aan de rivier de Dommel de koninklijke weg van het poldermodel te bewandelen. In een voorlopige regelgeving splitst de gemeente Sint-Oedenrode haar buitengebied voor wat boomteelt betreft in drie gebieden: een gebied waar boomteelt is toegestaan, één waar boomteelt aan een vergunning is gebonden en een gebied waar boomteelt niet is toe-

gestaan. Weidevogelgebieden en aangewezen waardevolle beekdalen (zoals in het dorp aan de Dommel het dal van de gelijknamige rivier) vallen hieronder. Van den Hurk bestrijdt dat hij door de natuurbeschermers van de Stichting Roois Landschap in de persoon van Mari Thijssen in deze positie is terechtgekomen. “Wij trekken met z’n drieën op. Voor de gemeente is dit proces ook beter dan een bestemmingsplan te schrijven en eeuwig zienswijzen tegen te krijgen.” Collega-boomkwekers uit andere plaatsen in Brabant kijken met gemengde gevoelens naar Sint-Oedenrode. Gaat het Van den Hurk lukken of wordt het een hete zomer in Rooi?

Overal in Brabant

Boomkwekers ervaren wel degelijk belemmeringen in de praktijk van alledag, maar vaak is geen sprake van een stelsel van aanlegvergunningen. Een kweker, die anoniem wil blijven omdat hij nog op een prettige manier wil onderhandelen met zijn gemeente, klaagt erover dat de gemeente braak liggende grond niet aan hem wil verhuren en wel aan boeren die er maïs op kweken. Het is moeilijk hard te maken of dit een voorbode is van een stelsel van aanlegvergunningen. Misschien heeft de gemeente geen ‘zin’ in boomkwekers die de grond voor een cyclus van vier of vijf jaar in gebruik hebben. Dit voorbeeld laat maar weer eens zien hoe belangrijk het is dat kwekers samenwerken met collega’s. Al is het maar om je de gemeente van het lijf te houden.